

Kirkollishallituksen kokous 20.8.2020

Pöytäkirja

Aika: 20.8.2020 klo 13.00-15.30
Paikka: Kirkollishallituksen kokoustilat, Karjalankatu 1, Kuopio
Läsnä: arkkipiispa **Leo** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, metropoliitta **Elia**,
kirkkoherra **Marko Patronen**, nunna **Elisabet**, **Anna-Katriina Salmikangas**, **Matti Tolvanen**
Esittelijät: palvelukeskuksen johtaja **Hannele Meskus**, palvelukeskuksen lakimies **Jari Rantala**,
kasvatusasiain koordinaattori **Sirpa Okulov**, kiinteistöpäällikkö **Matti Rouvinen**
Sihteeri: palvelukeskuksen johtaja Hannele Meskus

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

63

Työsuojeluasiat

Asian tausta:

Arkkipiispa Leo ja kaksi nimetöntä henkilöä ovat tehneet metropoliitta Arsenin toimintaa ja käytöstä koskevaa työsuojeluilmoitusta, joista kirkollishallitus on 30.6.2020 § 60 pitämässään istunnossa päättänyt pyytää metropoliitta Arsenilta lausuman 31.7.2020 mennessä. Lausuma on saapunut kirkollishallitukselle, **liite 63 a-i, EI JULKINEN**. Lisäksi kirkollishallitukselle on toimitettu 18.8.2020 lisälausuma asiaan liittyen, **liite 63 j, EI JULKINEN**.

Arkkipiispa Leon tekemässä työsuojeluilmoituksessa katsotaan, että metropoliitta Arsenin Long Play -nimiselle nettilehdelle antamassaan haastattelussa toukokuussa 2020 ja sen pohjalta YLE uutisten tekemässä haastattelussa on loukattu sopimattomalla tavalla arkkipiispan henkilöä ja identiteettiä työtehtävien hoitamisen ja ikään liittyvän arvostelun ja kommenttien osalta.

Kahden nimettömän työsuojeluilmoituksen osalta on kysymys metropoliitan toiminnasta kahdessa eri seurakunnassa toimitettujen jumalanpalvelusten osalta koronapandemian aikana. Toiminnan on katsottu olleen kirkon antamien ohjeiden vastaista ja läsnä olleiden henkilöiden osalta terveyttä vaarantavaa.

Kirkollishallitus on lausuman pyytämisen lisäksi päättänyt, että em. asioita koskevat asiakirjat eivät ole julkisia ja istunnon päätöksen tiedottamisesta medialle vastaa palvelukeskuksen johtaja.

Perustelut:

Kirkolliskokous on voimassa olevassa tavoite- ja toimintasuunnitelmassa linjannut, että Suomen ortodoksisen kirkon tavoitteena työnantajana on olla tavoiteltu työpaikka ja että henkilöstön hallinnossa ja johtamisessa noudatetaan nollatoleranssia kaikenlaisen työssä tapahtuvan häirinnän ja epäasiallisen kohtelun osalta. Tämän vuoksi kirkolle työnantajana tehdyt työsuojeluilmoitukset otetaan vakavasti ja ne pyritään ratkaisemaan kiireellisesti ja kirkolliskokouksen vahvistaman työnantajapolitiikan linjausten mukaisesti.

Arkkipiispa Leo katsoo joutuneensa vuodesta 2018 alkaen jatkuvan häirinnän ja kiusaamisen kohteeksi työssään ja erityisesti keväällä 2020 metropoliitta Arsenin lehdistölle ja medialle antamien haastattelujen johdosta. Metropoliitta Arseni on kiistänyt lausumassaan esitetyt väitteet ja katsoo, että arkkipiispan iästä ja työskentelystä esitetyt näkemykset haastatteluissa ovat tosiasioita.

Metropoliitta Arsenin työhön ja toimenkuvaan Kuopion ja Karjalan hiippakunnan piispana ei ole kuulunut kirkon päämiehen toiminnan, työskentelyn ja mahdollisen eläköitymisen arviointi, eikä arvostelu. Arvioiden esittäminen julkisuudessa sanomalehdissä, nettilehdessä ja Yleisradion haastatteluissa on loukannut arkkipiispaa henkilönä ja aiheuttanut Suomen ortodoksisen kirkon julkisuuskuvulle vahinkoa, jota työnantaja ei voi hyväksyä. Työyhteisön muiden työntekijöiden tai työnantajan toiminnan arvosteleminen julkisuudessa ei kuulu sananvapauden piiriin, eikä kirkko työnantajana sellaista menettelyä hyväksy.

Kirkollishallituksen 30.6.2020 tekemän päätöksen jälkeen metropoliitta Arseni on asian vireillä ollessa antanut haastattelun sanomalehti Savon Sanomille, jonka toimittaja kirjoituksessaan toteaa saaneensa asian ei julkiset asiakirjat käyttöönsä muulta taholta kuin kirkolta, vaikka kirkollishallitus oli päätöksessään nimenomaan todennut, että asian tiedottamisesta medialle vastaa palvelukeskuksen johtaja ja liitteenä olevat asiakirjat eivät ole julkisia. Metropoliitta Arseni on toiminut tahallisesti työnantajan edustajan tekemän päätöksen vastaisesti ja aiheuttanut työnantajan julkisuuskuvulle vahinkoa, jota menettelyä työnantaja ei voi hyväksyä.

Kahden nimettömän työsuojeluilmoituksen osalta kirkollishallitus toteaa, että poikkeuksellisen tilanteen johdosta toimintaohjeet ovat olleet puutteelliset ja annettujen ohjeiden sitovuudesta poikkeusoloissa voidaan perustellusti olla eri mieltä. Tapahtumiin liittyneiden seurakuntien kirkkoherrojen ja papin antamien kirjallisten lausumien osalta kirkollishallitus toteaa, että metropoliitta Arsenin ei voida katsoa vaarantaneen toiminnallaan kirkon työntekijöiden tai läsnä olleiden muiden henkilöiden turvallisuutta ja terveystä ja tämän vuoksi ilmoitukset eivät anna aiheutta enempää toimenpiteisiin.

Esitys:

Kirkollishallitus toteaa, että metropoliitta Arsenin toiminta ja lausumat arkkipiispa Leoa kohtaan julkisuudessa ovat olleet loukkaavia ja epäasiallisia, eikä sellainen menettely saa jatkua eikä uusiutua. Tämän vuoksi kirkollishallitus päättää antaa kirjallisen varoituksen metropoliitta Arsenille ja edellyttää, että vireillä olevassa työsuojeluasiassa kirkon henkilöstöasioista vastaava palvelukeskuksen johtaja käynnistää viipymättä keskustelut piispojen välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi ja antaa selvityksen toimenpiteistä, joihin asiassa on ryhdytty. Tämän päätöksen tiedottamisesta medialle vastaa palvelukeskuksen johtaja.

Lainkohdat:

Työsopimuslaki 1 luku 1 §, 2 luku 1-3 §:t, 3 luku 1-2 §:t ja 7 luku 2 §.
Työturvallisuuslaki 8, 18, 25 ja 28 §:t

Päätös:

Esityksestä poiketen kirkollishallitus teki seuraavan päätöksen:

Kirkollishallituksen toimivalta

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 33 §:n mukaan kirkollishallituksen tehtävänä on ensinnäkin hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Kirkollishallituksen tehtävänä on myös ohjata kirkon ja seurakuntien työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa. Viitatus §:n 9 – kohdasta ilmenee kirkollishallituksen yleinen toimivalta kaikissa niissä asioissa, jotka eivät kuulu kirkon muulle viranomaiselle. Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallitus valvoo kirkon etua, edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä.

Kirkon palvelussuhteet ovat työsuhteita (laki ortodoksisesta kirkosta 120 §) ja niihin sovelletaan muun muassa työsopimuslakia (55/2001) ja työturvallisuuslakia (738/2002). Kyseisten lakien lähtökohtana on se, että oikeushenkilöissä jokin oikeushenkilön toimielin käyttää työnantajan puhevaltaa. Piispojen työsopimukset allekirjoittaa kirkon puolesta kirkollishallituksen alaisen kirkon palvelukeskuksen johtaja.

Edellä viitatuista säännöksistä on tehtävissä se johtopäätös, että työnantajapuhevaltaa piispoja koskevien työsuojeluilmoitusten käsittelyssä käyttää kirkollishallituksen kollegio, koska työnantajan puhevallan käyttöä näissä asioissa ei ole kirkkoa koskevissa säännöksissä muulle kirkon viranomaiselle säädetty.

Lakimies Jari Rantalan esteellisyydestä toimia metropoliitta Arsenia koskevien työsuojeluilmoitusten esittelijänä

Metropoliitta Arseni on 18.8.2020 asiamiehensä Seppo Kolarin laatimassa lisäselvityksessä ilmoittanut pitävänsä lakimies Jari Rantala esteellisenä toimimaan esittelijänä vireillä olevissa työsuojeluasioissa. Esteellisyyden perusteena metropoliitta Arseni pitää lakimies Rantalan kirkollishallitukselle 20.8.2020 laatiman esityksen kohtaa, jossa Rantala kertoo metropoliitta Arsenin antaneen 30.6.2020 jälkeen haastattelun Savon Sanomille vastoin kirkollishallituksen päätöstä, jonka mukaan työsuojeluasian tiedottamisesta vastaa palvelukeskuksen johtaja.

Metropoliitta Arseni kiistää antaneensa edellä mainittua haastattelua Savon Sanomille. Metropoliitta Arseni pitää esitystä loukkaavana ja katsoo kirkollishallituksella olevan aihetta ryhtyä työturvallisuuslain mukaisiin toimenpiteisiin palvelukeskuksen lakimies Jari Rantalan toiminnan osalta.

Hallintolain virkamiehen esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä myös käytetään esimerkiksi arvioitaessa muun kuin virkamiehen toimiessa esittelijänä. Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Virkamiehen on hallintolain 29 §:n 2 momentin mukaan lähtökohtaisesti itse arvioitava esteellisyyttään. Lakimies Jari Rantala on arvioinut, että hän ei ole esteellinen toimimaan esittelijänä metropoliitta Arsenia koskevissa työsuojeluilmoituksissa.

Esteellisyyden syntyminen arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tässä asiassa on arvioitava, onko lakimies Jari Rantala ollut esteellinen 28 §:n 1 momentin 7 kohdan yleislausekkeen perusteella. Mainitun lainkohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Tällaisen syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen tulee olla suunnilleen saman asteinen kuin lain 28 §:n 1 momentissa erikseen määritellyissä esteelisyysperusteissa. Yleislausekkeen perusteella voidaan arvioida tapauskohtaisesti ne tilanteet, joissa virkamies on asianosaisen vastapuoli tai julkinen vihamies, samoin kuin ne tilanteet, joissa virkamiehen ja asianosaisen välillä vallitsee kiinteä ystävyysuhde tai yhtiökumppanuus.

Kirkollishallitus toteaa, että lakimies Jari Rantalan laatima päätösesitys ei sinänsä muodosta esteellisyyttä. Esittelijä laatii esityksensä käytettävissään olevan materiaalin perusteella. Asianosaisella oli mahdollisuus tuoda kirkollishallituksen tietoon oman selvityksensä tapahtumien kulusta ja hänelle on järjestetty kuulemistilaisuus. Kuulemisen jälkeen esittelijä voi muuttaa esitystään, jos selvityksissä tai kuulemistilaisuudessa tulee esiin uutta, asian ratkaisemiseen vaikuttavaa tietoa.

Esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamies on katsonut ratkaistessaan vastaavan kaltaisia asioita, ettei virkamies tule esteelliseksi virkatoiminnassaan vain sen vuoksi, että joku hänen virkatoimensa kohteena oleva asianosainen on kannellut tästä virkatoimesta tai tehnyt sitä koskevan rikosilmoituksen.

Metropoliitta Arsenin lisäselvityksessä 18.8.2020 tai kuulemistilaisuudessa 20.8.2020 ei tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin todeta lakimies Jari Rantalan puolueettomuuden asian käsittelyssä perustellusti kyseenalaiseksi.

Päätös:

Kirkollishallitus katsoo, että lakimies Jari Rantala ei ole esteellinen toiminaan esittelijänä metropoliitta Arsenia koskevilla työsuojeluilmoituksissa.

Arkkipiispa Leon laatima työsuojeluilmoitus

Sananvapaudesta yleisellä tasolla

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus, johon sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kappaleen mukaan jokaisella on sananvapaus. Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta. Saman artiklan 2 kappaleen mukaan koska näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta, se voidaan asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, josta on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastamisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvovallan ja puolueettomuuden varmistamiseksi.

Kirkollishallitus toteaa, että työpaikalla havaituista epäkohdista on ensisijaisesti ilmoitettava työnantajalle, ja antaa tälle mahdollisuus korjata tilanne ennen asian viemistä julkisuuteen. Työturvallisuuslain 19 §:n 1 momentin mukaan työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle muun muassa työolosuhteissa tai työmenetelmissä havaitsemistaan puutteellisuuksista, jotka voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Työturvallisuuslain 28 §:n mukaan työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi, jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.

Työsopimuslain 3 luvun 1 §:n mukaan työntekijän on tehtävä työnsä huolellisesti noudattaen niitä määräyksiä, joita työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta. Työntekijän on toiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa. Julkisyhteisön työntekijän odotetaan olevan lojaali työnantajalleen. Johtavassa asemassa olevilta henkilöiltä edellytetään lojaalimpaa toimintaa kuin muilta

työntekijöiltä. Lojalisuusvelvollisuudesta huolimatta työntekijä voi esittää sananvapauden nimissä hyvinkin pitkälle menevää työnantajan arvostelua tai muunlaista voimakkaan kritiikin esittämistä työnantajan toimintaa kohtaan, kuten esimerkiksi työyhteisössä ilmenneiden epäkohtien esiin nostamista julkisuudessa.

Perustuslaki suojaa yksityisyyttä, kunniaa ja luottamuksellisen viestin suojaa samoin kuin se suojaa sananvapauttakin. Sananvapauden varjolla ei esimerkiksi saa loukata toisen kunniaa. Mielipiteen ja näkemyksen esittämisellä ja toisen työntekijän loukkaamisella tai työnjohdon sopimattomalla arvostelulla ja asiattomalla kritiikillä on selvä ero. Työntekijältä voidaan sananvapauden käyttämisessä vaatia tehtävän laadun edellyttämää asianmukaisuutta ja asiallisuutta. Asiallisuusvaatimuksen vastaisuutta voi osoittaa esimerkiksi väitteiden paikkansapitämättömyys tai perättömyys taikka arvostelun jyrkkyys, yksipuolisuus tai hyvän tavan vastaisuus. Merkitystä on myös sillä, onko arvostelu kohdistettu yleisesti työnantajaan vai henkilökohtaisesti työnantajan yksittäiseen edustajaan.

Kirkollishallitus toteaa, että työntekijän on huolehdittava siitä, ettei hänen sanomisistaan muodostu paikkansapitämätön ja työnantajaa ja työyhteisöä vahingoittava kuva jonkin menettelyn tai päätöksen asianmukaisuudesta tai esimiehen tai työtoveriin kohdistettu epäasiallinen arvostelu. Tietyt ilmaisut, joita voi käyttää muissa yhteyksissä, eivät välttämättä ole sellaisia työelämän piirissä, esimerkiksi toisten henkilöiden halventaminen törkeästi solvaavin tai loukkaavin ilmaisun ei ole hyväksyttävää käyttäytymistä, joka on omiaan oikeuttamaan ankarat seuraamukset, kirjallisen varoituksen tai jopa johtaa työsopimuksen purkuun. Työnantajan edustajana kirkollishallitus valvoo sitä, että sananvapautta käytetään hyväksyttävällä tavalla ja ryhtyy asian vaatimiin toimiin, jos näin linjatut sananvapauden rajat on ylitetty.

Asian arviointia

Arkkipiispa Leo on 15.6.2020 laatimassaan työsuojeluilmoituksessa kertonut kokeneensa metropoliitta Arsenin epäasiallisesta suhtautumisesta vuodesta 2018 lähtien. Arkkipiispa Leo pitää metropoliitta Arsenin Long Play nettilehdessä toukokuussa 2020 ja Yle radion haastattelussa antamien kommenttien vakavasti vahingoittaneen Suomen ortodoksista kirkkoa, arkkipiispan tehtävän hoitoa ja häntä henkilökohtaisesti. Metropoliitta Arsenin vastineissaan 29.7.2020 ja 18.8.2020 kiistää loukanneensa arkkipiispan kunniaa tai aiheuttaneensa henkistä tai fyysistä terveyttä tai aiheuttaneen henkistä kärsimystä. Metropoliitta Arseni katsoo lausuntojensa olleen paikkansa pitäviä ja toimineensa sananvapauden antamissa hyväksyttävissä rajoissa.

Kirkollishallitus toteaa, että metropoliitta Arsenin sekä Long Play-artikkelissa että Ylen haastattelussa siteerattuja lauseita on arvioitava osana asiankokonaisuutta, missä ne on lausuttu. Kirkollishallitus katsoo, että metropoliitta Arsenin esittämät kannanotot vaikeuksista keskustella arkkipiispa Leon kanssa, Iisalmen seurakunnan tapahtumista, arkkipiispa Leon toiminnasta Karjala-seurassa ja karjalan kielen edistämisestä kuuluvat sananvapauden piiriin. Kirkollishallituksen käsityksen mukaan metropoliitta Arseni on esittänyt kritiikkiä arkkipiispan toimintatavoissa havaitsemistaan epäkohdista. Kirkollishallitus ei ota tässä kantaa siihen, onko kritiikki ollut oikeutettua, vaan arvioi metropoliitta Arsenin julkisuudessa esittämää kritiikkiä sananvapauden näkökulmasta.

Sen sijaan kirkollishallitus pitää moitittavana metropoliitta Arsenin arkkipiispa Leosta käyttämiä ilmaisuja ”Leollakin on jo eläke tapissa, eikä tarmokaan ole paras mahdollinen” ja ”Jos piispa ei ole penaalin terävin kynä, niin se on ongelma”. Kummassakin lauseessa vihjataan suoraan arkkipiispan kykenemättömyyteen toimia Suomen ortodoksisen kirkon johtajana heikentyneen terveydentilan ja toimintakyvyn vuoksi. Kritiikki kohdistuu henkilöön ja sitä voidaan pitää epäasiallisena, loukkaavana ja hyvän tavan vastaisena. Lisäksi tällainen julkinen arkkipiispan henkilöön kohdistunut kritiikki on

omiaan vahingoittamaan kirkon julkisuuskuvaa ja herättämään kirkon työntekijöissä ja seurakuntalaisissa huolta kirkon toiminnan asianmukaisuuden ja tulevaisuuden suhteen.

Työturvallisuutta koskevat kaksi nimetöntä työsuojeluilmoitusta

Kirkollishallitukselle on 8.6.2020 osoitettu kaksi nimetöntä työsuojeluilmoitusta. Kummassakin todetaan metropoliitta Arsenin jatkaneen paimenmatkoja turvallisohjeiden vastaisesti. Ensimmäinen ilmoitus koski metropoliitta Arsenin toimittamia vigilia- ja liturgiapalveluksia 14.-15.3.2020 Kuopion pyhän Nikolaoksen katedraalissa. Ilmoituksen mukaan palveluksen aikana oli useita pappeja ja muuta alttarihenkilökuntaa tarpeettoman paljon. Lisäksi ilmoituksen mukaan liturgian aikana papistolle jaettiin ehtoollinen yhteisestä kalkista turvallisohjeiden vastaisesti.

Toinen ilmoitus koski metropoliitta Arsenin 1.6.2020 toimittamaa liturgiaa Taipaleen ortodoksisessa seurakunnassa. Ilmoituksen mukaan ahtaassa alttarissa ei ollut mahdollista noudattaa turvavälejä.

Metropoliitta Arseni on 29.7.2020 asiamiehensä Seppo Kolarin laatimassa selvityksessä ja 18.8.2020 lisäselvityksessä kiistänyt toimineensa turvallisohjeiden vastaisesti tai vaarantaneensa hiippakunnan henkilöstön tai seurakuntalaisten terveyttä tai turvallisuutta. Selvityksen 29.7.2020 liitteinä olivat Kuopion seurakunnan kirkkoherran Timo Honkaselän 11.7.2020 ja pastori Otto Laukkarisen 13.7.2020 sekä Taipaleen seurakunnan kirkkoherran Paavo Ratilaisen 12.7.2020 laatimat selvitykset tapahtumista. Selvityksissä todetaan, että metropoliitta Arseni on ottanut paimenmatkoillaan huomioon turvallisuuksinäkökohdat. Hän ei selvitysten mukaan ole kyseisissä tilaisuuksissa vaarantanut henkilöstön tai seurakuntalaisten turvallisuutta.

Kirkollishallitus toteaa, että saadun selvityksen perusteella metropoliitta Arseni on paimenmatkoillaan ja 14.3.-15.3.2020 ja 1.6.2020 tilaisuuksissa ottanut huomioon riittävällä tavalla henkilökunnan ja seurakuntalaisten turvallisuuden epidemia-aikana. Nimettömät työsuojeluilmoitukset eivät anna aihetta enempään kirkollishallituksen taholta.

Metropoliitta Arseni pyytää 18.8.2020 lähettämässään lisäselvityksessä selvittämään, kuka tai ketkä ovat työsuojeluilmoitukset laatineet. Kirkollishallitus toteaa, että työsuojeluilmoituksen voi tehdä nimettömänä.

Tiedottaminen kirkollishallituksen kokouksesta 30.6.2020

Kirkollishallituksen 30.6.2020 pidetyn istunnon jälkeen sanomalehti Savon Sanomissa on julkaistu artikkeli, jossa on käytetty lähteenä kirkollishallituksen kokouksessa ei julkiseksi määräämää aineistoa. Metropoliitta Arseni ja hänen avustajansa asianajaja Seppo Kolari ovat kirkollishallituksen kokouksessa kuultavina ollessaan vakuuttaneet, ettei metropoliitta Arseni ole luovuttanut asiakirjoja sanomalehdelle tai kommentoinut kirkollishallituksen kokouksessa käsiteltyjä asioita muutoinkaan. Tietolähdettä ei voida lähdesuojan takia selvittää. Kirkollishallitus katsoo, ettei asiassa ole tullut esille sellaista selvitystä, jonka perusteella metropoliitta Arsenin voitaisiin katsoa syyllistyneen ei julkisten tietojen antamiseen sivulliselle taholle.

Seuraamusharkinta

Kirkollishallitus toteaa, että työnantajan työntekijään kohdistamien toimien tulee olla asianmukaisia, tarpeellisia ja oikein mitoitettuja. Työnantajan työntekijään kohdistaman toimenpiteen ankaruus on määriteltävä kohtuulliseksi suhteessa teon tai laiminlyönnin laatuun ja moitittavuuteen. Työnantajan tulee siten kulloisetkin olosuhteet huomioon ottaen mitoittaa toimintansa alimmalle tasolle, jolla saadaan aikaan tarvittava ohjausvaikutus.

Kirkollishallitus kiinnittää vakavasti metropoliitta Arsenin huomiota vastaisen toimintansa varalle siihen, että hänen tulee ottaa huomioon asianmukaisuuden ja asiallisuuden ja hyvän tavan edellytykset sekä kirkon etu käyttäessään sananvapauttaan.

Merkitään, että ennen päätöksentekoa kirkollishallituksen kollegio kuuli metropoliitta Arsenia ja hänen avustajaansa asianajaja Seppo Kolaria henkilökohtaisesti.

Merkitään, että arkkipiispa Leo ja metropoliitta Arseni eivät osallistuneet asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Merkitään, että asiakohdan 63 osalta kokouksen puheenjohtajana toimi arkkipiispa Leon sijasta Matti Tolvanen.

Kirkkopalvelujen koordinaattorin esittely

64

Apurahoja teologisiin opintoihin

Kirkollishallitus on varannut 20 000 apurahoja teologisiin jatko-opintoihin (vähintään pro gradu-taso). Määräaikaan 6.4.2020 mennessä tuli kolme hakemusta. Koronatilanteen aiheuttaman taloudellisen epävarmuuden vuoksi, apurahahakemukset jätettiin pöydälle 22.4.2020 pidetyssä istunnossa.

Keskusrahaston apuraha voidaan myöntää tutkielmiin (vähintään pro-gradu taso) siinä tapauksessa, että jatko-opiskelijoiden apurahahakemuksia ei ole riittävästi.

Määräaikaan saapuneet apurahahakemukset:

1. **TT, Ari Koponen** hakee 20 000 euroa tutkimusapurahaa ortodoksisen ekoteologian perusteiden ja nykykeskustelun akateemiseen kartoittamiseen. Apurahan turvin voi luoda perusteita tietokirjan muodossa ajankohtaisten ilmasto – ja ympäristökysymysten käsittelylle kirkolle. Suosittelijana ovat professori Serafim Seppälä ja apulaisprofessori Pekka Metso.
2. **TM, FM Tuuli Lukkala** hakee 20 000 euroa kirkkomusiikin äänimaisemaan liittyvän väitöskirjan tekoon. Suosittelijana Maria Takala-Roszczenko.
3. **TT Pekka Metso ja TT Maria Takala-Roszczenko** hakevat 10 000 euron apurahaa 1920-1970 lukuihin liittyvän kirkkomusiikin piiriin kuuluvan tietokirjan tekoon.

Esitys:

TT Ari Koponen 12 000 euroa

TM, FM Tuuli Lukkala 3 000 euroa

TT Pekka Metso,
TT Maria Takala-Roszczenko 5 000 euroa

Perustelut:

TT Ari Koposen tutkimusapurahalla on mahdollista tehdä tietokirjan muotoon perusteita koko kirkolle ajankohtaiseen keskusteluun ilmasto- ja ympäristökysymyksistä. Tutkimuksen taustalla on patriarkka Bartolomeoksen sanoman ytimessä oleva ajatus, että kristillisestä traditiosta olisi löydettävissä avaimia ja avauksia myös ilmastokeskusteluun. Ekoteologia on mukana kansainvälisessä teologisessa keskustelussa. Ilmastonmuutos aiheuttaa nuorille ahdistusta ja he odottavat vastauksia siihen myös kirkon työntekijöiltä.

TM, FM Tuuli Lukkala on tehnyt kirkkomusiikin piiriin kuuluvaa artikkeliväitöskirjatyötään määrätietoisesti jo usean vuoden ajan. Väitöskirjan valmistumisajankohdaksi on suunniteltu syksy 2022. Pohjois-Karjalan rahasto myönsi Lukkalalle 26 000 euron työskentelyapurahan vuodelle 2020. Lukkala on hakijoista se, joka täyttää ensisijaiset kriteerit. Tänä vuonna myönnetty 26 000 euron apuraha mahdollistaa tutkimuksen tekemisen. Keskusrahaston apuraha kattaa aineistonkeruuseen liittyvät matka- ja majoituskulut, jotka ovat poikkeuksellisen suuret.

TT Pekka Metso ja TT Maria Takala-Roszczenko kokoavat liturgista kehitystä käsittelevää tietokirjaa itsenäisyyden alkuajalta 1970-luvulle saakka. Tuona aikana Suomessa ortodoksien oli todistettava yhteiskunnalle ja selvítettävä itselleen, että ortodoksinen kirkko voi olla vahvasti kansallinen, kuten evankelis-luterilainen kirkkokin. Lähihistorian tallentamiseen tarvitaan osittaista arkistotyöskentelyä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Kiinteistöpäällikön esittely

65

Hämeenlinnan ortodoksisen kirkon peruskorjaushankkeen kustannusarvion hyväksyminen

Kirkollishallitus on tehnyt päätöksiä liittyen Hämeenlinnan kirkon purkamiseen ja uudisrakennuksen rakentamiseen (9.9.2016, 27.11.2016, 8.10.2019). Ensimmäisessä kokouksessa kirkollishallitus linjasi seurakunnalla olevan mahdollisuuden uuden kirkon rakentamiseen tietyin ehdoin. Ehdosta keskeisimmät koskivat suunnitelmien hyväksyttämismenettelyä (hiippakunnan piispan ja kirkollishallituksen kiinteistöpäällikön hyväksyntä ennen seurakunnan valtuuston hyväksymispäätöstä), rakennustöiden kustannukset saavat olla korkeintaan 1,3 miljoonaa euroa ja seurakunta sitoutettiin kehittämään yhteistyötä ja työnjakoa naapuriseurakuntien kanssa.

Toisen kokouksen asioina oli kirkon purkamispäätös ja uuden kirkon rakentamispäätöksen vahvistaminen. Purkamispäätös vahvistettiin, mutta uuden kirkon rakentamispäätöstä ei. Asia jätettiin pöydälle ja seurakuntaa pyydettiin toimittamaan lisäselvitykset jäsenkehityksestä, odotettavissa olevasta verokertymästä, vuokratilojen käyttömahdollisuudesta sekä yhteistyömahdollisuudesta Lahden ortodoksisen seurakunnan kanssa.

Kolmannessa käsittelyssä 8.10.2019 kirkollishallitus on vahvistanut Hämeenlinnan seurakunnan valtuuston päätöksen purkuluvan kumoamisesta ja kirkon peruskorjaamisesta. Peruskorjaamispäätöksen

vahvistamisen perusteluissa on painotettu kustannuskaton määrittelyn tärkeyttä ja seurakunnan varallisuuden osittaista säästämistä.

Seurakunta on edennyt peruskorjaushankkeessaan urakkalaskentavaiheeseen ja kilpailutus on tarkoitus järjestää syyskuun 2020 aikana. Peruskorjauksen suunnitelmien perusteella laskettu rakennusosakustannusarvion (**liitteet 65 a-d**) loppusumma on 1 407 000 euroa. Kustannusarviossa on mukana hankevarauksia 124 000 euroa (sisältäen alv 24%). Alkuperäisen päätöksen mukainen 1,3 miljoonan euron kustannuskatto kirkkohankkeen rakennustöiden kustannuksiin on edelleen mahdollista saavuttaa.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy Hämeenlinnan kirkon peruskorjauksen kustannusarvion 10.7.2020 loppusumman 1 407 000 euroa hankkeen kustannuksiksi.

Seurakunnanneuvoston hankintapäätös on alistettava kirkollishallituksen hyväksyttäväksi ennen urakkasopimusten allekirjoittamista ja hankkeen aloittamista. Kustannuksia on seurattava hankkeen aikana tarkasti ja työmaakokouksissa käsiteltävät kustannusvaikutteiset esitykset on hyväksyttävä kirkon kiinteistöpäälliköllä ennen kokouksia.

Perustelut:

Kirkolliskokouksessa 2019 käsitellyn kiinteistötyöryhmän raportin mukaan Hämeenlinnan kirkko on kuntoluokkaa 4 (heikkokuntoinen) ja toimenpidekategoriassa 3 (vielä käytettävät, mutta käytöstä poistuvat kohteet). Kategorian 3 rakennukset voivat olla käytössä työryhmän esityksen mukaan vielä koko tarkastelujakson, mikäli seurakunta pystyy pitämään ne käyttökuntoisina ja ne nähdään toiminnan kannalta sellaisina paikkoina, joissa on kävijöitä. Selvityksen perusteella tulee Hämeenlinnan seurakunnan ydinalueella olla tila, jossa palveluksia ja toimituksia pidetään seuraavan 10-20 vuoden tarkastelujakson ajan. Kirkollishallituksen 8.10.2019 päätöksen perusteluissa Hämeenlinnan kirkon ei katsota olevan korjauskelvoton eikä alueen kokoon nähden sopimaton tiloiltaan tai sijainniltaan.

Seurakunta on esittänyt rahoituslaskelman 22.8.2016 (**liite 65d**), jonka mukaan seurakunta pystyy rahoittamaan 1,3 miljoonan euron rakennushankkeen korkeintaan 300 000 euron lainamäärällä, jonka voidaan katsoa olevan seurakunnan koon huomioiden kohtuullinen summa pääkirkon peruskorjauksessa. Peruskorjauksen valmistuttua seurakunta toivoo voivansa luopua vähitellen seurakuntasalista ja keskittää toimintaa kirkkorakennukseen.

Hämeenlinnan ortodoksinen seurakunta on antanut lausunnon (**Liite 65c**, Dnro: 33/01/2018 19.6.2019) Hämeenlinnan kirkosta. Lausunnon mukaan seurakunnan pääkirkon korjaamisella turvataan kirkollinen elämä ja toiminta Hämeenlinnan sekä koko Kanta-Hämeen alueella vähintään seuraavaksi 20 vuodeksi ja peruskorjaus tulee siirtämään Hämeenlinnan kirkon vähintään toimenpidekategoriaan 2.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Muut asiat

66

Kirkollishallituksen keskustelu

Ajankohtaiset asiat

Päätös:

Kirkollishallitus keskusteli ajankohtaisista asioista.

Huomionosoitukset

67

Arkkipiispa Leon myöntämät huomionosoitukset:

26.3.2020	Risto Vilhunen	PKR 1.lk ritarimerkki
26.3.2020	Teresa Töntsi	PKR 1.lk ritarimerkki
19.7.2020	Reijo Karhapää	PKR 1.lk mitali

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Tiedoksi

68

- a) Lakityöryhmän väliraportti, **liite 68a**.
- b) Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta, **liite 68b**.
- c) Hakemus diakoniatoiminnan tukemiseen, **liite 68c**.
- d) Äänivaltaisten luettelon ajamisen ohjeistus, jaetaan kokouksessa
- e) Seuraavat kirkollishallituksen istunnot ovat 16.9.2020 klo 13.00 ja 30.9.2020 klo 13.00
- f) Kirkolliskokousseminaari Teams-kokouksena 4.9.2020 klo 9-12

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Pöytäkirjan tarkastajat 69

Esitys:

Pöytäkirjan tarkastavat Marko Patronen ja nunna Elisabet.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Aika ja paikka alussa mainitut

Puheenjohtaja

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Pöytäkirjan tarkastajat

Marko Patronen

Nunna Elisabet

Kirkollishallituksen istunnon sihteeri

Hannele Meskus

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Kirkollishallituksen istunnon 20.8.2020 pöytäkirja on tarkastettu sähköpostilla 28.8.2020 ja todettu se kokouksen kulun mukaiseksi.

Pöytäkirja on lisätty kirkon nettisivuille 28.8.2020 ja määräaika oikaisuvaatimukselle ja valitukselle lasketaan edellä mainitusta päivämäärästä.